

[m]	Mm Mm Mm	Мм Мм Мм	م م م	[a]	Λa Λa Λa
[n]	Nn Nn Nn	Нн Нн Нн	ن ن ن	[b]	Bb Bb Bb
[o]	Oo Oo Oo	Оо Оо Оо	و و و	[f]	Cc Cc Cc
[p]	Pp Pp Pp	Пп Пп Пп	پ پ پ	[d]	Dd Dd Dd
[q]	Qq Qq Qq	Ққ Ққ Ққ	ق ق ق	[e]	Ee Ee Ee
[r]	Rr Rr Rr	Рр Рр Рр	ر ر ر	[e]	Éé Êê Ëë
[t]	Tt Tt Tt	Тт Тт Тт	ت ت ت	[f]	Ff Ff Ff
[s]	Ss Ss Ss	Сс Сс Сс	س س س	[g]	Gg Gg Gg
[ʃ]	Shsh Ss	Шш Шш	ش ش ش	[h]	Hh Hh Hh
[t]	Tt Tt Tt	Тт Тт Тт	ت ت ت	[h]	H'h' -
[u]	Uu Uu Uu	Уу Уу Уу	و و و	[ʔ]	' -
[y]	Úú Ûû Yy	Уу Уу Уу	وو وو وو	[ɪ]	Ii Ii Ii
[v]	Vv Vv Vv	Вв Вв Вв	ف ف ف	[i]	Íí Îî Ïï
[w]	Ww Ww Ww	Вв Вв Вв	و و و	[ɟ]	Jj Cc Пп
[x]	Xx Xx Xx	Хх Хх Хх	خ خ خ	[ʒ]	Jhjh Jj Жж
[y]	Xh Ẍx Ğğ	Ғғ Ғғ Ғғ	غ غ غ	[k]	Kk Kk Kk
[j]	Yy Yy Yy	Йй Йй Йй	ی ی ی	[l]	Ll Ll Ll
[z]	Zz Zz Zz	Зз Зз Зз	ز ز ز	[ll]	ll -

**ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ
ՆԱՄԱՆԱՐԱՆ**

ԹԵՐԵՉԱ ԱՄՐՅԱՆ

ՔՐԴԵՐԵՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

ԹԵՐԵԶԱ ԱՄՐՅԱՆ

ՔՐԴԵՐԵՆ

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈՂԱԿԱՆ ՉԵՌՆԱՐԿ

ԵՐԵՎԱՆ
ԵՊՀ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ
2016

ՀՏԴ 811.222.5(07)
ԳՄԴ 81.2Քրդերեն g7
Ա 536

*Հրատարակվում է ԵՊՀ արևելագիտության
ֆակուլտետի գիտական խորհրդի որոշմամբ*

Ամրյան Թ.

Ա 536 Քրդերեն: Ուսումնամեթոդական ձեռնարկ/Թերեզա Ամրյան, ԵՊՀ արևելագիտության ֆակուլտետ, իրանագիտության ամբիոն: -Եր., ԵՊՀ հրատ., 2016, 48 էջ:

Ձեռնարկում համապարփակ կերպով ներկայացված է ԵՊՀ իրանագիտության ամբիոնի բակալավրիատի երրորդ կուրսում՝ 6-րդ կիսամյակում դասավանդվող «Քրդերեն» առարկայի կառուցվածքը: Դասընթացը ուսանողներին հնարավորություն է տալիս ուսումնասիրել արևմտաիրանական լեզուներից մեկի՝ քրդերենի բարբառները, խոսվածքները և քերականական համակարգը: Դասընթացի շրջանակներում հետազոտվում է քրդերենի քերականական համակարգը՝ այն համեմատության մեջ դնելով արդեն իսկ ուսանողին ծանոթ այլ իրանական լեզուների և բարբառների քերականական և լեզվաբանական իրողությունների հետ: Ընթերցվում, թարգմանվում են տարբեր քրդական բարբառներով ու խոսվածքներով տեքստեր: Դասընթացը հիմնված է գործնական, անհատական և ինքնուրույն աշխատանքի վրա:

Ձեռնարկը նախատեսված է ԵՊՀ արևելագիտության ֆակուլտետի ուսանողների, ինչպես նաև իրանական համեմատական լեզվաբանությամբ հետաքրքրվողների համար:

ՀՏԴ 811.222.5(07)
ԳՄԴ 81.2Քրդերեն g7

ISBN 978-5-8084-2066-3

© ԵՊՀ հրատ., 2016
© Ամրյան Թ., 2016

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Գասընթացի նկարագիրը	5
Գասընթացի նպատակը	6
Գասընթացի խնդիրները	7
Կրթական արդյունքները	7
Գասավանդման և ուսումնառության մեթոդները	8
Գասընթացի ստուգման պահանջները	8
Առարկայի թեմատիկ պլանը	10
Գասընթացի ուսումնական քարտեզը՝ ըստ ուսումնառության շաբաթների	
<i>1-ին շաբաթ</i>	12
<i>2-րդ շաբաթ</i>	12
<i>3-րդ շաբաթ</i>	13
<i>4-րդ շաբաթ</i>	13
<i>5-րդ շաբաթ</i>	14
<i>6-րդ շաբաթ</i>	15
<i>7-րդ շաբաթ</i>	15
<i>8-րդ շաբաթ</i>	16
<i>9-րդ շաբաթ</i>	16
<i>10-րդ շաբաթ</i>	17
<i>11-րդ շաբաթ</i>	18
<i>12-րդ շաբաթ</i>	18
<i>13-րդ շաբաթ</i>	19
<i>14-րդ շաբաթ</i>	19
<i>15-րդ շաբաթ</i>	20
<i>16-րդ շաբաթ</i>	20
Գասընթացի բովանդակությունը՝ ըստ թեմաների	
<i>Թեմա 1</i>	22
<i>Թեմա 2</i>	22
<i>Թեմա 3</i>	23
<i>Թեմա 4</i>	24
<i>Թեմա 5</i>	25

<i>Թեմա 6</i>	25
<i>Թեմա 7</i>	26
<i>Թեմա 8</i>	27
<i>Թեմա 9</i>	28
<i>Թեմա 10</i>	28
<i>Թեմա 11</i>	29
<i>Թեմա 12</i>	30
<i>Թեմա 13</i>	30
<i>Թեմա 14</i>	31
<i>Թեմա 15</i>	31
<i>Թեմա 16</i>	32
<i>Թեմա 17</i>	33
<i>Թեմա 18</i>	33
<i>Թեմա 19</i>	34
<i>Թեմա 20</i>	35
<i>Թեմա 21</i>	35
<i>Թեմա 22</i>	36
<i>Թեմա 23</i>	36
<i>Թեմա 24</i>	37
<i>Թեմա 25</i>	38
<i>Թեմա 26</i>	39
<i>Թեմա 27</i>	39
<i>Թեմա 28</i>	40
<i>Թեմա 29</i>	41
<i>Թեմա 30</i>	42
<i>Թեմա 31</i>	42
<i>Թեմա 32</i>	43
Գրականության ցանկ	44

Դասընթացի նկարագիրը

Քրդերենը դասավանդվում է ԵՊՀ իրանագիտության ամբիոնի բակալավրիատի 6-րդ կիսամյակում: Լեզվի դասավանդմանը տրամադրվում է շաբաթական 4 ժամ (կիսամյակի ընթացքում 64 ժամ): Առարկան եզրավակիչ գնահատումով դասընթաց է:

Քրդերենը պատկանում է իրանական լեզուների հյուսիսարևմտյան ենթաճյուղին: Քրդական բարբառները բաժանվում են 3 խմբի՝ հյուսիսային, կենտրոնական և հարավային: Ընդունված է հյուսիսային բարբառախումբը կոչել կուրմանջի, հարավայինն ու կենտրոնականը միասին վերցրած՝ սորանի: «Քրդերեն» առարկայի դասավանդումն իրանագիտության ամբիոնի առարկայական ծրագրերում ներառվել է տարիներ առաջ՝ հաշվի առնելով իրանական համեմատական լեզվաբանության մեջ տարբեր իրանական լեզուների, ինչպես նաև քրդական բարբառների ու խոսվածքների ուսումնասիրության կարևորությունը: Վերջին շրջանում այս բնագավառում իրականացվող աշխատանքները, իրանական լեզվաբանության դաշտի բարբառային հետազոտությունները հավաստում են իրանական տարբեր լեզուների դասավանդման կարևորությունը: Քրդերենի ուսումնասիրությունը տրամադրում է համեմատական նյութ, որը կարող է համաժամանակյա կտրվածքով հարստացնել իրանական լեզվաբանությանը նվիրված ցանկացած աշխատանք և հետազոտություն: Դասընթացն ուսանողի համար այն ատաղձի մի մասն է դառնում, որի հիմքի վրա հետագայում նա մասնագիտանալու է իրանական լեզվաբանության մեջ:

Իրանագիտության ամբիոնում առարկայի դասավանդման մեթոդական մասը մշակվել է հեղինակի կողմից և հիմնված է լեզվի քերականական կառուցվածքի համեմատական ներկայացման, քրդերենով տրվող տեքստային նյութի ու մշակված վարժությունների վրա:

«Քրդերեն» առարկայի դասավանդման ընթացքում օգտագործվում է իրանագիտական ու մասնավորապես քրդագիտական բազմալեզու (հայերեն, ռուսերեն, անգլերեն, գերմաներեն, քրդերեն) գրականություն:

Դասընթացի նպատակը

Տվյալ դասընթացը հյուսիսարևմտյան իրանական լեզուներից մեկի՝ քրդերենի բարբառների ու խոսվածքների համեմատական ուսումնասիրությունն է՝ ըստ համապատասխան քերականական նյութի և բնագիր տեքստերի: Դասընթացի նպատակն է՝

1. Ուսանողներին ներկայացնել քրդերենի ուսումնասիրման պատմությունը, քրդերենի մասին հիշատակությունները, քրդերենով մեզ հասած առաջին գրավոր աղբյուրներն ու հուշարձանները, պատմության ընթացքում քրդերենի համար կիրառված գրային համակարգերը:

2. Ուսանողներին իրագել դարձնել քրդերենի ձևավորման պատմության, զարգացման փուլերի, տարածման աշխարհագրական արեալի, քրդերենի բարբառային բաժանման և դրա սկզբունքների մասին:

3. Տեսականորեն ուսանողներին ցույց տալ քրդական բարբառների ու խոսվածքների միջև գոյություն ունեցող տարբերություններն ու ընդհանրությունները, հնչյունական, ձևաբանական և բառապաշարային առանձնահատկությունները:

4. Ուսանողներին փոխանցել քրդերենի քերականության և բառային հիմնական ֆոնդի համապարփակ պատկերը՝ բարբառագիտական և քերականական նյութը ներկայացնելով քրդերենի և արդեն իսկ ուսանողին ծանոթ այլ իրանական լեզուների քերականական իրողությունների համեմատական կտրվածքով:

5. Ուսանողների մոտ ձևավորել քրդերեն տեքստեր կարդալու, ընկալելու, թարգմանելու հմտություններ:

6. Տարբեր բարբառներով ու խոսվածքներով ներկայացվող տեքստերի ուսումնասիրման միջոցով գործնական աշխատանքի ընթացքում տարբերակել քրդերենի բարբառների ու խոսվածքների հնչյունական, քերականական, բառապաշարային ընդհանրություններն ու տարբերությունները:

7. Ամրապնդել ուսանողի՝ լեզվաբանությունից ձեռք բերած ընդհանուր գիտելիքները:

Դասընթացի խնդիրները

«Քրդերեն» առարկայի ուսումնասիրության համար կարևորվում է ուսանողների կողմից լեզվական որոշակի հմտությունների ձևավորումն ու զարգացումը: Ուստի ուսումնառության ընթացքում հետաձուտ ենք լինում հետևյալ խնդիրներին.

1. Քրդերենի ուսումնասիրությանը նվիրված գիտական աշխատանքների քննական դիտարկումը, դրանց լուսաբանումը ապահովում են աշխատանքի հետագա ձևավորման հենքը:

2. Քերականական, բարբառագիտական, լեզվաբանական քննության համար տրամադրված հետազոտական նյութը նպաստում է իմաստաբանական և ստուգաբանական եզրահանգումներ անելուն:

3. Լսարանում կատարվող քննարկումների ու վերլուծությունների արդյունքում ձևավորվում է ուսանողի կողմից ինքնուրույն համեմատություններ և ընդհանրացումներ անելու, վերլուծելու և եզրակացությունների գալու հմտությունը՝ ըստ որի ուսումնասիրվող նյութը դառնում է առավել պատճառաբանված ու տրամաբանական:

4. Վերլուծությունների արդյունքում քննարկումներ են ծավալվում ուսանողների, ինչպես նաև ուսանողների ու դասախոսի միջև, ինչը ենթադրում է միմյանց լսելու, կարծիքներ փոխանակելու հնարավորություն ու այդ հմտությունների կատարելագործում:

Կրթական արդյունքները

Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

- ✓ Պատկերացում կազմի իրանական լեզուների համակարգում քրդերենի զբաղեցրած տեղի մասին:
- ✓ Կարողանա տարբերակել լեզվի բարբառները՝ ըստ տարածման արեալի և լեզվական առանձնահատկությունների:
- ✓ Ի վիճակի լինի կարդալ, ձևաբանական վերլուծության ենթարկել և բառարանի օգնությամբ թարգմանել քրդերենով ցանկացած տեքստ:

- ✓ Կարողանա կիրառել քրդերենի իր գիտելիքները համեմատական և պատմահամեմատական լեզվաբանության մեջ:
- ✓ Կարողանա ստացած գիտելիքների հիման վրա ավելի խորացնել քրդերենի իր իմացությունը, հարստացնել բառապաշարը և ազատ տիրապետել լեզվին:

Դասավանդման և ուսումնառության մեթոդները

Քրդերենի դասավանդման մեջ առաջնային խնդիր է համարվում քրդերենի բարբառների քերականական ու բառապաշարային նյութի ընկալումը, ինչպես նաև իրանական այլ լեզուների ու բարբառների քերականական առանձնահատկությունների հետ համեմատությունը: Դասընթացը կառուցված է հետևյալ մեթոդով՝

- ✓ Լեզվաբանական և քերականական նյութի ներկայացում:
- ✓ Տրված նյութի վերլուծություն և քննարկում:
- ✓ Նյութի հետ առնչվող տեքստերի ընթերցում և թարգմանություն:
- ✓ Նյութին համապատասխան մշակված վարժությունների կատարում:
- ✓ Նյութի անհատական ներկայացումներ:
- ✓ Խմբային քննարկումներ:

Լսարանին տրամադրվում է ուսումնական նյութը, դրա հետ կապված գիտական գրականությունը, տեքստերը և հեղինակի կողմից մշակված վարժությունները: Ուսանողները կարդում, թարգմանում են տեքստերը, կատարում վարժությունները. անցկացվում են նյութի տեսական հատվածի խմբային քննարկումներ, անհատական աշխատանքներ:

Դասընթացի ստուգման պահանջները

Երկու միջանկյալ քննությունների արդյունքները	40 %
Ուսանողի ներկայությունը դասերին	10 %
Եզրավակիչ քննությունը	50 %
Ընդամենը	100 %

Ուսանողի գիտելիքի ստուգումն ու գնահատումն իրականացվում է՝ հաշվի առնելով գործնական պարապմունքներին նրա մասնակցությունը, միջանկյալ և եզրափակիչ քննությունների արդյունքները: Գործնական պարապմունքներից չբացակայելու պարագայում ուսանողին տրվում է առավելագույնը 2 միավոր: Նախատեսված 2 միջանկյալ քննությունները գրավոր են, յուրաքանչյուրը՝ 4 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է 2 հարց, յուրաքանչյուր հարցը գնահատվում է 2 միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է: Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Այս դեպքում հարցատոմսը պարունակում է 3 հարց՝ համապատասխանաբար 4, 3, 3 միավորներով: Միավորների քայլը 0,5 է: Արդյունքում ուսանողը վաստակում է 3 կրեդիտ:

Լսարանային ակտիվ աշխատանքի շարունակական բնույթը, համակողմանի և բազմապիսի քննարկումները նպաստում են ուսանողների գիտակազմակերպչական հմտությունների կազմավորմանը:

Աշխատանքային գործընթացը ուսանողի մոտ ձևավորում է սեփական բաղթողումներն ու թերացումները գիտակցելու և դրանք շտկելու կարողություն, ինչն էլ առավել բարձրացնում է աշխատանքի արդյունավետությունը և նպաստում ստուգման ընթացքին:

Առարկայի թեմատիկ պլանը

N	Թեմա	Ժամաքանակ	Գործնական պարապմունք
1	Համառոտ ակնարկ քրդերենի ուսումնասիրության պատմությունից	2	2
2	Քրդերենի բարբառային բաժանումը և լեզվի համար կիրառված գրային համակարգերը	2	2
3	Քրդերենի հնչյունական համակարգն ու այբուբենը	2	2
4	Անձնական դերանուններ	2	2
5	Թվական անուն	2	2
6	Քրդերենի բայ հանգույցը, օժանդակ բայը, դիմային վերջավորությունները	2	2
7	Գոյականի սեռը	2	2
8	Իզաֆեթը քրդերենում	2	2
9	Գոյականի որոշյալի և անորոշի առման քերականական կարգը	2	2
10	Բայը քրդերենում	2	2
11	Անցողական և անանցողական բայեր	2	2
12	Բայի անցյալի հիմքը	2	2
13	Սահմանական եղանակի անցյալ կատարյալ ժամանակաձևը	2	2
14	Ածական անուն	2	2
15	Անդրադարձ-աստկական, որոշյալ և անորոշ դերանունները քրդերենում	2	2
16	Պատճառական բայեր	2	2
17	Սահմանական եղանակի անցյալ շարունակական ժամանակաձևը	2	2

18	Հարցական-հարաբերական դերանուններ	2	2
19	Քրդերենի հոլովական համակարգը	2	2
20	Բայի ներկայի հիմքը քրդերենում	2	2
21	Սահմանական եղանակի ներկա շարունակական ժամանակաձևը	2	2
22	Գոյականի թվի քերականական կարգը	2	2
23	Քրդերենի փոխադարձ, ժխտական դերանունները	2	2
24	Նախդիրները և հետդիրները քրդերենում	2	2
25	Սահմանական եղանակի ապառնի ժամանակը	2	2
26	Սահմանական եղանակի վաղակատար ժամանակը	2	2
27	Սահմանական եղանակի անցյալ վաղակատար ժամանակը	2	2
28	Պայմանական-ստորադասական եղանակի ներկա-ապառնի (աորիստ) ժամանակաձևը	2	2
29	Մակբայ	2	2
30	Պայմանական-ստորադասական եղանակի անցյալ ենթադրական ժամանակաձևը	2	2
31	Հրամայական եղանակ	2	2
32	Բայասեռի կարգը քրդերենում	2	2

Դասընթացի ուսումնական քարտեզը՝ ըստ ուսումնառության շաբաթների

1-ին շաբաթ

Թեմատիկ բովանդակություն

Դասընթացի ընդհանուր դրույթները, թեմայի ուսումնասիրության պատմության համառոտ ակնարկ. քրդերենի բարբառային բաժանման և լեզվի պատմության ընթացքում քրդերենի համար կիրառված գրային համակարգերը և դրանց քննարկումը: Թեմային առնչվող գիտական գրականության քննություն, առարկայի սահմանների ճշգրտում:

Դասավանդման ձևը

Գործնական աշխատանք. ներածական ներկայացում:

Ուսումնառության ձևը

Դասընթացի ծրագրի, նպատակների ու խնդիրների ներկայացում:

Գնահատման ձևը՝ ընթացիկ

Բանավոր հարցումներ, հարցադրումներ և քննարկումներ:

2-րդ շաբաթ

Թեմատիկ բովանդակություն

Քրդերենի տեղը արևմտաիրանական լեզուների շարքում, քրդերենի հնչյունական համակարգի առանձնահատկությունների, անձնական դերանունների և դրանց կիրառության համառոտ ներկայացում: Առաջնային նշանակություն ունեցող գիտական գրականության հանձնարարում:

Դասավանդման ձևը

Գործնական աշխատանք, քննարկումներ:

Ուսումնառության եղանակը
Առարկան ուսումնասիրելու համար անհրաժեշտ գրականության
ցանկի ներկայացում և որոշակի գրքերի ու հոդվածների տրամադրում:

Գնահատման ձևը՝ ընթացիկ
Հարցուպատասխան, ընդհանուր քննարկումներ:

3-րդ շաբաթ

Թեմատիկ բովանդակություն

Թվականը քրդերենում. քանակական, դասական, կոտորակային
թվականներ: Ժամանակ ցույց տվող արտահայտությունների, շաբաթվա
օրերի անվանումների, ամսանունների ներկայացում: Քրդերենի
օժանդակ բայի, դիմային վերջավորությունների խմբերի ու տեսակների
ներկայացում, համեմատական վերլուծություն, քերականական դիտար-
կումներ: Համապատասխան գրականության, տեքստերի ու վարժու-
թյունների տրամադրում:

Դասավանդման ձևը
Գործնական աշխատանք:

Ուսումնառության եղանակը
Նյութի քննարկում և վերլուծություն: Տեքստերի ընթերցում, թարգ-
մանություն, վարժությունների կատարում:

Գնահատման ձևը՝ ընթացիկ
Հարցադրումներ, հարցուպատասխան:

4-րդ շաբաթ

Թեմատիկ բովանդակություն

Քրդերենում գոյականի արական, իգական և չեզոք սեռերը: Գոյա-
կանի սեռի առկայության հետ կապված՝ քրդերենում իգաֆեթային կա-

ռույցի կազմության առանձնահատկությունների քննարկում: Թեմային առնչվող գրականության, տեքստերի ու վարժությունների տրամադրում:

Դասավանդման ձևը
Գործնական աշխատանք:

Ուսումնառության ձևը
Նյութի քննարկում, վերլուծություն, տեքստի ընթերցում, թարգմանություն, վարժությունների կատարում:

Գնահատման ձևը՝ ընթացիկ
Անհատական ներկայացումներ, հարցուպատասխան, ճեպագրույց:

5-րդ շաբաթ

Թեմատիկ բովանդակություն

Քրդերենում գոյականի որոշյալ և անորոշ առումները, դրանց կազմության և կիրառության առանձնահատկությունները: Բայը քրդերենում. անորոշ դերբայի կազմությունը, տեսակները, պարզ, ածանցավոր և բաղադրյալ բայերը: Թեմային առնչվող գրականության, տեքստերի ու վարժությունների տրամադրում:

Դասավանդման ձևը
Գործնական աշխատանք:

Ուսումնառության ձևը
Թեմայի քննարկում, տեքստերի ընթերցում, թարգմանություն, վարժությունների կատարում:

Գնահատման ձևը՝ ընթացիկ
Հարցադրումներ, հարցուպատասխան, ճեպագրույց:

6-րդ շաբաթ

Թեմատիկ բովանդակություն

Անցողական և անանցողական բայերը քրդերենում, դրանց խոնարհման և կիրառման առանձնահատկությունները տարբեր ժամանակաձևերում: Բայի անցյալի հիմքը, դրա կազմությունը և կիրառությունը: Թեմային առնչվող գրականության, տեքստերի ու վարժությունների տրամադրում:

Դասավանդման ձևը

Գործնական աշխատանք:

Ոսումնառության ձևը

Նյութի քննարկում, տեքստերի ընթերցում, քարզանություն, վարժությունների և առաջադրանքների իրականացում:

Գնահատման ձևը՝ ընթացիկ

Անհատական ներկայացումներ, հարցադրումներ, հարցուպատասխան:

7-րդ շաբաթ

Թեմատիկ բովանդակություն

Քրդերենում անցյալ կատարյալի կազմությունը. այդ ժամանակաձևի կիրառության առանձնահատկությունները տարբեր քրդական բարբառներում ու խոսվածքներում: Ածականը, ածականի տեսակները, կազմությունը և կիրառությունը: Համապատասխան գրականության, տեքստերի ու վարժությունների հանձնարարում:

Դասավանդման ձևը

Գործնական աշխատանք:

Ուսումնառության ձևը
Նյութերի քննարկում, տեքստերի ընթերցում, քարզանություն,
վարժությունների կատարում:

Գնահատման ձևը՝ վերջնարդյունքի գնահատում
Գրավոր միջանկյալ քննություն:

8-րդ շաբաթ

Թեմատիկ բովանդակություն

Անդրադարձ-ասատկական դերանուն, որոշյալ և անորոշ դերանունները և դրանց կիրառությունը քրդերենի տարբեր բարբառներում ու խոսվածքներում: Պատճառական բայերի կազմության ձևերն ու կիրառությունը: Թեմային առնչվող գրականության, տեքստերի ու վարժությունների տրամադրում:

Դասավանդման ձևը
Գործնական աշխատանք:

Ուսումնառության ձևը
Նյութի քննարկում, տեքստերի ընթերցում, վարժությունների իրականացում:

Գնահատման ձևը՝ ընթացիկ
Անհատական ներկայացումներ, հարցուպատասխան, տնային հանձնարարությունների կատարում:

9-րդ շաբաթ

Թեմատիկ բովանդակություն

Քրդերենում սահմանական եղանակի անցյալ շարունակական ժամանակաձևի կազմության և կիրառության առանձնահատկությունները: Հարցական-հարաբերական դերանունները, դրանց կիրառությունը,

ծագումնաբանական առանձնահատկությունները: Թեմային առնչվող գրականության, տեքստերի ու վարժությունների տրամադրում:

Դասավանդման ձևը
Գործնական աշխատանք:

Ուսումնառության ձևը
Նյութի քննարկում, տեքստերի ընթերցում, վարժությունների կատարում:

Գնահատման ձևը՝ ընթացիկ
Հարցուպատասխան, ճեպագրույց, տնային հանձնարարությունների ստուգում:

10-րդ շաբաթ

Թեմատիկ բովանդակություն

Քրդերենի հոլովական համակարգի արտահայտումը բառերի ներքին թեքման, մասնիկավորման, ինչպես նաև նախդիրների ու հետդիրների կիրառության միջոցով: Բայի ներկայի հիմքի կազմության ձևերն ու դրանցում առկա բացառությունները: Բայի ներկայի հիմքի կիրառությունը: Համապատասխան գրականության, տեքստերի ու վարժությունների տրամադրում:

Դասավանդման ձևը
Գործնական աշխատանք:

Ուսումնառության ձևը
Նյութի քննարկում, հոլովական համակարգի քննություն, տեքստերի ընթերցում, վարժությունների կատարում:

Գնահատման ձևը՝ ընթացիկ
Անհատական ներկայացումներ, հարցուպատասխան, քերականական դիտարկումներ:

11-րդ շաբաթ

Թեմատիկ բովանդակություն

Սահմանական եղանակի ներկա շարունակական ժամանակը, դրա կազմությունն ու կիրառությունը: Գոյականի թվի քերականական կարգը քրդերենում. եզակի և հոգնակի թվերի կազմությունը, դրանց արտահայտումը և համատեքստում տարրորոշելու միջոցները: Թեմային առնչվող գրականության, տեքստերի ու վարժությունների տրամադրում:

Դասավանդման ձևը

Գործնական աշխատանք:

Ուսումնառության ձևը

Նյութի քննարկում, տեքստերի ընթերցում, թարգմանություն, վարժությունների կատարում:

Գնահատման ձևը՝ ընթացիկ

Անհատական ներկայացումներ, քերականական դիտարկումներ:

12-րդ շաբաթ

Թեմատիկ բովանդակություն

Փոխադարձ և ժխտական դերանունները քրդերենում. դրանց կիրառության քննարկումը և համեմատումը այլ իրանական լեզուների համապատասխան դերանունների հետ: Նախադրների և հետդիրների ծագումնաբանական առանձնահատկությունները, գործառույթը: Թեմային համապատասխան գրականության, տեքստերի ու վարժությունների տրամադրում:

Դասավանդման ձևը

Գործնական աշխատանք:

Ուսումնառության ձևը

Նյութի քննարկում, տեքստերի թարգմանություն, վերլուծություն, վարժությունների կատարում:

Գնահատման ձևը՝ ընթացիկ
Անհատական ներկայացումներ, հարցուպատասխան, ճեպագրույց:

13-րդ շաբաթ

Թեմատիկ բովանդակություն

Սահմանական եղանակի ապառնի ժամանակաձևի կազմությունն ու կիրառությունը քրդերենում: Սահմանական եղանակի վաղակատար ժամանակը. դրա կիրառման առանձնահատկությունները: Թեմային համապատասխան գրականության, տեքստերի ու վարժությունների տրամադրում:

Դասավանդման ձևը

Գործնական աշխատանք:

Ուսումնառության ձևը

Նյութի քննարկում, տեքստերի թարգմանություն, վերլուծություն, վարժությունների կատարում:

Գնահատման ձևը՝ ընթացիկ

Անհատական ներկայացումներ, հարցուպատասխան:

14-րդ շաբաթ

Թեմատիկ բովանդակություն

Սահմանական եղանակի անցյալ վաղակատար ժամանակաձևի կազմությունը և կիրառությունը: Պայմանական-ստորադասական եղանակի ներկա-ապառնի (աորիստ) ժամանակաձևը քրդերենում: Թեմային առնչվող գրականության, տեքստերի ու վարժությունների տրամադրում:

Դասավանդման ձևը

Գործնական աշխատանք:

Ուսումնառության ձևը
Նյութի քննարկում, տեքստերի թարգմանություն, վերլուծություն,
վարժությունների կատարում:

Գնահատման ձևը՝ ընթացիկ
Անհատական ներկայացումներ, հարցուպատասխան:

15-րդ շաբաթ

Թեմատիկ բովանդակություն

Մակբայների ծագումնաբանական առանձնահատկությունները, դասակարգումը, տեսակները և կիրառությունը քրդերենում: Պայմանական-ստորադասական եղանակի անցյալ ենթադրական ժամանակաձևը: Թեմային առնչվող գրականության, տեքստերի ու վարժությունների տրամադրում:

Դասավանդման ձևը
Գործնական աշխատանք:

Ուսումնառության ձևը
Նյութի քննարկում, տեքստերի թարգմանություն, վերլուծություն, վարժությունների կատարում:

Գնահատման ձևը՝ վերջնարդյունքի գնահատում
Գրավոր միջանկյալ աշխատանք:

16-րդ շաբաթ

Թեմատիկ բովանդակություն

Հրամայական եղանակի կազմությունն ու կիրառությունը քրդերենում: Բայասեռի կարգը. ներգործական և կրավորական սեռերի կազմության ձևերը: Թեմային առնչվող գրականության, տեքստերի ու վարժությունների տրամադրում:

Գ-ասավանդման ձևը
Գործնական աշխատանք:

Ուսումնառության ձևը
Սկզբնաղբյուրների առանձին հատվածների ընթերցում, վերլուծություն:

Գ-նահատման ձևը՝ ընթացիկ
Անհատական ներկայացումներ, հարցուպատասխան:

Քննաշրջանի ավարտ

Գ-նահատման ձևը՝ վերջնադրյունքի գնահատում
Բանավոր եզրափակիչ քննություն:

Դասընթացի բովանդակությունը՝ ըստ թեմաների

«Քրդերենի» դասընթացի ուսումնասիրությունը հիմնված է լեզվի քերականական իրողությունները ներկայացնելու, դրանք իրանական այլ լեզուների համատեքստում վերլուծելու, տեքստեր ընթերցելու, թարգմանելու և նյութին համապատասխան վարժություններ կատարելու վրա: Ուսումնասիրվում ու քննարկվում է նաև թեմային առնչվող գիտական գրականությունը:

Թեմա 1

- Համառոտ ակնարկ քրդերենի ուսումնասիրության պատմությունից:
- ✓ Քրդերենի ուսումնասիրության հակիրճ ներածական խոսք:
- ✓ Քրդերենով մեզ հասած առաջին գրավոր հուշարձանները:

Առաջարկվող գրականությունը՝

1. Սասարյան Գ., *Քրդագիրության հիմնադրույթներ*, Իրան-Նսամէ, 1996, № (2-3) 18-19, էջ 3-6:
2. Бакаев Ч. Х., *История изучения курдского языка в России и СССР*, в кн. “Очерки по истории изучения иранских языков”, Москва, 1962.
3. Руденко М. Б., *Курдская литература XVII века*, Народы Азии и Африки, № 3, Москва, 1971, сс. 93-105.
4. Руденко М. Б., *Описание курдских рукописей ленинградских собраний*, Москва, 1961.
5. Aygen G., *Kurmanji Kurdish Grammar*, Munchen, 2007.
6. Noorlander P., *Diversity in convergence: Kurdish and Aramaic variation entangled*, Kurdish Studies, Vol. 2, № 2, 2014, pp. 201-224.

Թեմա 2

- Քրդերենի բարբառային բաժանումը և լեզվի համար կիրառված գրային համակարգերը:

- ✓ Քրդերենի բարբառային բաժանման սկզբունքները:
- ✓ Քրդերենի համար կիրառված գրային համակարգերը:

Առաջարկվող գրականությունը`

1. Ասատրյան Գ., *Քրդագիրության հիմնադրույթներ*, Իրան-Նամե, 1996, № (2-3) 18-19, էջ 3-6:
2. Маккензи Д. Н., *Курманджи, курди и гурани*, Народы Азии и Африки, № 1, Москва, 1963, сс. 162-170
3. Руденко М. Б., *К вопросу о курдской литературе*, Исследования по истории культуры народов Востока, Ленинград, 1960.
4. MacKenzie D. N., *Kurdish Dialect Studies*, Vol. 1, London, 1961.
5. MacKenzie D. N., *Kurdish Dialect Studies*, Vol. 2, London, 1962.

Թեմա 3

- Քրդերենի հնչյունական համակարգն ու այբուբենը:
- ✓ Լեզվի հնչյունական համակարգի առանձնատկությունները:
- ✓ Քրդերենի հնչյունական համակարգի և այլ իրանական լեզուների հնչյունական համակարգերի ընդհանրություններն ու տարբերությունները:
- ✓ Ներկայումս աշխարհասփյուռ քրդալեզու հանրույթների կողմից կիրառվող լատինատառ այբուբենը:

Առաջարկվող գրականությունը`

1. Հովհաննիսյան Լ., *Հայերենի իրանական փոխառությունները*, Երևան, 1990:
2. Асатрян, Г. С., *Язык заза и армянский (Предварительные заметки)*, Историко-филологический журнал АН Арм. ССР, № 1, Ереван, 1987, сс. 160-161.
3. Асатрян, Г. С., *О ранних арменизмах в курдском*, Историко-филологический журнал АН Арм. ССР, № 2, Ереван, 1986, сс. 168-175.

4. Курдоев К. К., *Грамматика курдского языка (курманджи)*, Москва-Ленинград, 1957
5. Курдоев К. К., *Критика ошибочных взглядов на курдский язык*, Краткие сообщения Института востоковедения АН СССР, т. XII, 1955.
6. Мамоян А. Д., *Грамматические категории существительного и основы индоевропейского праязыка в курдском*, Санкт-Петербург, 2007.
7. Миллер Б. В., *О некоторых проблемах курдской фонетики*, сб. Иранские языки, т. II, Москва-Ленинград, 1950.
8. Оранский И. М., *Введение в иранскую филологию*, Москва, 1988.
9. Соколова В. С., *Очерки по фонетике иранских языков*, Москва-Ленинград, 1953.

Թեմա 4

- Անձնական դերանուններ:

- ✓ Անձնական դերանունների ուղիղ և թեք իղովով դրված ձևերը:
- ✓ Քրդերենի անձնական դերանունների համեմատություն

իրանական այլ լեզուների անձնական դերանունների համակարգի հետ:

Առաջարկվող գրականությունը`

1. Бакаев Ч. Х., *Язык азербайджанских курдов*, Москва-Ленинград, 1965.
2. Бакаев Ч. Х., *Язык курдов СССР*, Москва, 1973.
3. Курдоев К. К., *Грамматика курдского языка (курманджи)*, Москва-Ленинград, 1957.
4. Asadpour H., Louragi-Pour J., Qalati M. S., *Sorani Kurdish address forms: Case of Northwest Iran*, International Journal of Linguistics, № 4(4), 2012, pp. 421–449.
5. Justi F., *Kurdische Grammatik*, Petersburg 1880.
6. McCarus E. N., *A Kurdish Grammar*, New York, 1958.
7. Soane E. B., *Grammar of the Kurmanji or Kurdish Language*, London, 1913.
8. Thackston W. M., *Kurmanji Kurdish: A Reference Grammar with Selected Readings*, unpublished manuscript: electronic version retrieved from:

http://www.fas.harvard.edu/~iranian/Kurmanji/kurmanji_1_grammar. Pdf (accessed: 20.02.2015).

9. Thackston W. M., *Sorani Kurdish: A Reference Grammar with Selected Readings*, unpublished manuscript: electronic version retrieved from: http://www.fas.harvard.edu/~iranian/Sorani/sorani_1_grammar. Pdf (accessed: 20.02.2015).

Թեմա 5

- Թվական անուն:
- ✓ Քանակական, դասական, կոտորակային թվականները:
- ✓ Քրդերենում կիրառվող շարաթվա օրերի անվանումները, ժամանակ ցույց տվող բառերն ու արտահայտությունները, ամսանունները, դրանց ծագումնաբանական և համեմատական քննությունը:

Առաջարկվող գրականությունը`

1. Бакаев Ч. Х., *Язык азербайджанских курдов*, Москва-Ленинград, 1965.
2. Бакаев Ч. Х., *Язык курдов СССР*, Москва, 1973.
3. Курдоев К. К., *Грамматика курдского языка (курманджи)*, Москва-Ленинград, 1957.
4. Justi F., *Kurdische Grammatik*, Petersburg 1880.
5. McCarus E. N., *A Kurdish Grammar*, New York, 1958.
6. Thackston W. M., *Kurmanji Kurdish: A Reference Grammar with Selected Readings*, unpublished manuscript: electronic version retrieved from: http://www.fas.harvard.edu/~iranian/Kurmanji/kurmanji_1_grammar. Pdf (accessed: 20.02.2015).

Թեմա 6

- Քրդերենի բայ հանգույցը, օժանդակ բայը, դիմային վերջավորությունները:
- ✓ Բայ հանգույցի և օժանդակ բայի կիրառությունը:

✓ Դիմային վերջավորությունների տեսակները քրդերենում և դրանց կիրառությունը տարբեր ժամանակաձևերում:

Առաջարկվող գրականությունը՝

1. Бакаев Ч. Х., *Язык курдов СССР*, Москва, 1973.
2. Курдоев К. К., *Грамматика курдского языка (курманджи)*, Москва-Ленинград, 1957.
3. Aygen G., *Kurmanji Kurdish Grammar*, Munchen, 2007.
4. Usso B. Barnas, *Lehrbuch der kurdischen Sprache*, Wien, 1994.
5. Wurzel P., *Einführung in die kurdische Sprache*, Wiesbaden, 1997.

Թեևս 7

- Գոյականի սեռը:
- ✓ Արական, իգական և ընդհանուր սեռերը քրդերենում:
- ✓ Գոյականի սեռի վերացման միտումը ժամանակակից քրդերի լեզվում:

Առաջարկվող գրականությունը՝

1. Курдоев К. К., *Грамматика курдского языка (курманджи)*, Москва-Ленинград, 1957.
2. Смирнова И. А., Эйюби К. Р., *Историко-диалектологическая грамматика курдского языка*, Москва, 1999.
3. Хетагуров Л. А., *Категория рода в иранских языках*, Уч. Записки ЛГУ, Серия филологических наук, вып. 1., № 20, Ленинград, 1939.
4. Шамилов А. Ш., Цукерман А. И., Курдоев К. К., *О проблеме рода в курдском языке*, Письменность и революция, сб. 1, Москва-Ленинград, 1933.
5. Asadpour H., Louragi-Pour J., Qalati M. S., *Sorani Kurdish address forms: Case of Northwest Iran*, International Journal of Linguistics, № 4(4), 2012, pp. 421–449.

Թեմա 8

- Իզաֆեթը քրդերենում:
  - ✓ Իզաֆեթի կազմության յուրահատկությունները արական, իգական ու չեզոք սեռի գոյականների դեպքում:
  - ✓ Իզաֆեթի կիրառությունը և դրա պարզեցման միտումը ժամանակակից քրդերի լեզվում:

Առաջարկվող գրականությունը`

1. Бакаев Ч. Х., *Язык курдов СССР*, Москва, 1973.
2. Курдоев К. К., *Грамматика курдского языка (курманджи)*, Москва-Ленинград, 1957.
3. Хамоян М. У., *Курдско-русский фразеологический словарь*, Ереван, 1979.
4. Шамилов А. Ш., Цукерман А. И., Курдоев К. К., *Об изафете в курдском языке*, Революция и письменность. № 1 (16), Москва, 1933, сс. 160-178.
5. Franco L., Manzini R., Savoia L., *Some call it article, some ezafe: "Linkers" as "agreement"*, 2013, Retrieved from http://www.academia.edu/4393956/Some_call_it_article_some_ezafe_Linkers_as_agreement (accessed: 22 January, 2014).
6. Karimi Y., *Kurdish Ezafe constructions: Implications for DP structure*, *Lingua*, № 117, 2007, pp. 2159-2177.
7. Thackston W. M., *Kurmanji Kurdish: A Reference Grammar with Selected Readings*, unpublished manuscript: electronic version retrieved from: http://www.fas.harvard.edu/~iranian/Kurmanji/kurmanji_1_grammar.Pdf (accessed: 20.02.2015).
8. Thackston W. M., *Sorani Kurdish: A Reference Grammar with Selected Readings*, unpublished manuscript: electronic version retrieved from: http://www.fas.harvard.edu/~iranian/Sorani/sorani_1_grammar.Pdf (accessed: 20.02.2015).

Թեմա 9

- Գոյականի որոշյալի և անորոշի առձան քերականական կարգը:
- ✓ Գոյականի անորոշ առումը կազմելու ձևերն ու դրանց կիրառությունը:
- ✓ Գոյականի որոշյալ առումը, որն արտահայտվում է առավելապես ցուցական և որոշյալ դերանունների միջոցով:

Առաջարկվող գրականությունը՝

1. Бакаев Ч. Х., *Язык курдов СССР*, Москва, 1973.
2. Курдоев К. К., *Грамматика курдского языка (курманджи)*, Москва-Ленинград, 1957.
3. Курдоев К. К., *О значениях и функциях суффикса -к (-ака) в курдском языке*, Исследования по истории культуры народов Востока: Сб. в честь акад. И. А. Орбели, Москва-Ленинград, 1960, сс. 361–366.
4. Thackston W. M., *Kurmanji Kurdish: A Reference Grammar with Selected Readings*, unpublished manuscript: electronic version retrieved from: http://www.fas.harvard.edu/~iranian/Kurmanji/kurmanji_1_grammar.Pdf (accessed: 20.02.2015).
5. Thackston W. M., *Sorani Kurdish: A Reference Grammar with Selected Readings*, unpublished manuscript: electronic version retrieved from: http://www.fas.harvard.edu/~iranian/Sorani/sorani_1_grammar.Pdf (accessed: 20.02.2015).
6. К'ծրдо Չ., *Граматика зьмане кӛрди (сэр зараве кӛрманици)*, Ереван, 1956.

Թեմա 10

- Բայը քրդերենում:
- ✓ Անորոշ դերբայը քրդերենում:
- ✓ Բայի կառուցվածքային առանձնահատկությունները. պարզ, նախածանցավոր և բաղադրյալ բայեր:

Առաջարկվող գրականությունը՝

1. Աвалиани Ю. Ю., *Материалы по сложному глаголу курдского языка*, Самарканд, 1962.
2. Աвалиани Ю. Ю., *Особые парные глагольные сочетания в курдском языке*, Самарканд, 1959.
3. Бакаев Ч. Х., *Язык курдов СССР*, Москва, 1973.
4. Курдоев К. К., *Грамматика курдского языка (курманджи)*, Москва-Ленинград, 1957.
5. Курдоев К. К., *О двух принципах образования сложных слов подчинительного типа в курдском языке*, Краткие сообщения института Востоковедения АН СССР, вып. 29. Москва, 1959, сс. 65-74.
6. Цукерман И. И., *Очерки курдской грамматики: Глагольные формы курманджи*, Москва-Ленинград, 1962.

Թեմա 11

- Անցողական և անանցողական բայեր:
- ✓ Անցողական և անանցողական բայերի խոնարհման առանձնահատկությունները:
- ✓ Էրգատիվ կառույցը քրդերենում:

Առաջարկվող գրականությունը՝

1. Курдоев К. К., *Грамматика курдского языка (курманджи)*, Москва-Ленинград, 1957.
2. Курдоев К. К., *Объектное и субъектное спряжение переходного глагола в курдском языке: На материале диалектов курманджи и сорани*, Москва, 1960 (Доклады делегации СССР на XXV Международном конгрессе востоковедов).
3. Цукерман И. И., *Очерки курдской грамматики: Глагольные формы курманджи*, Москва-Ленинград, 1962.
4. Thackston W. M., *Kurmanji Kurdish: A Reference Grammar with Selected Readings*, unpublished manuscript: electronic version retrieved from: http://www.fas.harvard.edu/~iranian/Kurmanji/kurmanji_1_grammar.Pdf (accessed: 20.02.2015).

Թեմա 12

- Բայի անցյալի հիմքը:
- ✓ Բայի անցյալի հիմքը կազմելու առանձնահատկություններն ու բացատրությունները:
- ✓ Բայի անցյալի հիմքի կիրառությունը:

Առաջարկվող գրականությունը`

1. Бакаев Ч. Х., *Язык азербайджанских курдов*, Москва-Ленинград, 1965.
2. Бакаев Ч. Х., *Язык курдов СССР*, Москва, 1973.
3. Курдоев К. К., *Грамматика курдского языка (курманджи)*, Москва-Ленинград, 1957.
4. Цукерман И. И., *Очерки курдской грамматики: Глагольные формы курманджи*, Москва-Ленинград, 1962.
5. Aygen G., *Kurmanji Kurdish Grammar*, Munchen, 2007.

Թեմա 13

- Սահմանական եղանակի անցյալ կատարյալ ժամանակաձևը:
- ✓ Անցյալ կատարյալի կազմության առանձնահատկությունները:
- ✓ Անցյալ կատարյալի կիրառությունը:

Առաջարկվող գրականությունը`

1. Бакаев Ч. Х., *Говор курдов Туркмении*, Москва, 1962.
2. Бакаев Ч. Х., *Язык курдов СССР*, Москва, 1973.
3. Курдоев К. К., *Грамматика курдского языка (курманджи)*, Москва-Ленинград, 1957.
4. Курдоев К. К., *Сравнительная грамматика курдского языка (на материале курманджи и сорани)*, автореф. докт. дис., Москва, 1965.
5. Thackston W. M., *Kurmanji Kurdish: A Reference Grammar with Selected Readings*, unpublished manuscript: electronic version retrieved from:

http://www.fas.harvard.edu/~iranian/Kurmanji/kurmanji_1_grammar. Pdf (accessed: 20.02.2015).

6. Wurzel P., *Einführung in die kurdische Sprache*, Wiesbaden, 1997.

Թեմա 14

- Ածական անուն:
- ✓ Ածականի տեսակները, կազմությունն ու կիրառությունը:
- ✓ Որակական ածականի համեմատության աստիճանների կազմությունը տարբեր քրդական բարբառներում ու խոսվածքներում:

Առաջարկվող գրականությունը`

1. Бакаев Ч. Х., *Говор курдов Туркмении*, Москва, 1962.
2. Курдоев К. К., *Грамматика курдского языка (курманджи)*, Москва-Ленинград, 1957.
3. Курдоев К. К., *Сравнительная грамматика курдского языка (на материале курманджи и сорани)*, автореф. докт. дис., Москва, 1965.
4. Thackston W. M., *Kurmanji Kurdish: A Reference Grammar with Selected Readings*, unpublished manuscript: electronic version retrieved from: http://www.fas.harvard.edu/~iranian/Kurmanji/kurmanji_1_grammar. Pdf (accessed: 20.02.2015).
5. Thackston W. M., *Sorani Kurdish: A Reference Grammar with Selected Readings*, unpublished manuscript: electronic version retrieved from: http://www.fas.harvard.edu/~iranian/Sorani/sorani_1_grammar. Pdf (accessed: 20.02.2015).

Թեմա 15

- Անդրադարձ-սաստկական, որոշյալ և անորոշ դերանունները քրդերենում:
- ✓ Անդրադարձ-սաստկական դերանվան կիրառությունը:

✓ Անդրադարձ-սաստկական դերանվան կիրառության առանձնահատկությունները տարբեր քրդական բարբառներում ու խոսվածքներում:

Առաջարկվող գրականությունը՝

1. Бакаев Ч. Х., *Язык курдов СССР*, Москва, 1973.
2. Курдоев К. К., *Грамматика курдского языка (курманджи)*, Москва-Ленинград, 1957.
3. Курдоев К. К., *Курдско-русский словарь*, Москва, 1960.
4. Usso B. Barnas, *Lehrbuch der kurdischen Sprache*, Wien, 1994.

Թեմա 16

- Պատճառական բայեր:
- ✓ Պատճառական բայերի կազմությունը:
- ✓ Պատճառական բայերի կիրառությունը:

Առաջարկվող գրականությունը՝

1. Միսրանդով Ս., Չաչան Ա., *Հայ-քրդերին քառերան*, Երևան, 1957:
2. Бакаев Ч. Х., *Язык курдов СССР*, Москва, 1973.
3. Курдоев К. К., *Грамматика курдского языка (курманджи)*, Москва-Ленинград, 1957.
4. Курдоев К. К., *Курдско-русский словарь*, Москва, 1960.
5. Курдоев К. К., *Объектное и субъектное спряжение переходного глагола в курдском языке: На материале диалектов курманджи и сорани*, Москва, 1960 (Доклады делегации СССР на XXV Международном конгрессе востоковедов).
6. Wurzel P., *Einführung in die kurdische Sprache*, Wiesbaden, 1997.

Թեմա 17

• Սահմանական եղանակի անցյալ շարունակական ժամանակա-
ձևը:

- ✓ Անցյալ շարունակականի կազմությունը:
- ✓ Անցյալ շարունակական ժամանակաձևի կիրառությունը:

Առաջարկվող գրականությունը՝

1. Бакаев Ч. Х., *Говор курдов Туркмении*, Москва, 1962.
2. Бакаев Ч. Х., *Язык курдов СССР*, Москва, 1973.
3. Курдоев К. К., *Грамматика курдского языка (курманджу)*, Москва-Ленинград, 1957.
4. Aygen G., *Kurmanji Kurdish Grammar*, Munchen, 2007.
5. Thackston W. M., *Kurmanji Kurdish: A Reference Grammar with Selected Readings*, unpublished manuscript: electronic version retrieved from: http://www.fas.harvard.edu/~iranian/Kurmanji/kurmanji_1_grammar. Pdf (accessed: 20.02.2015).
6. Thackston W. M., *Sorani Kurdish: A Reference Grammar with Selected Readings*, unpublished manuscript: electronic version retrieved from: http://www.fas.harvard.edu/~iranian/Sorani/sorani_1_grammar. Pdf (accessed: 20.02.2015).
7. Usso B. Barnas, *Lehrbuch der kurdischen Sprache*, Wien, 1994.

Թեմա 18

- Հարցական-հարաբերական դերանուններ:
  - ✓ Հարցական-հարաբերական դերանունների ծագումնաբանական առանձնահատկությունները և կազմությունը:
  - ✓ Հարցական-հարաբերական դերանունների կիրառությունը քրդերենում:

Առաջարկվող գրականությունը՝

1. Бакаев Ч. Х., *Говор курдов Туркмении*, Москва, 1962.
2. Бакаев Ч. Х., *Язык курдов СССР*, Москва, 1973.
3. Курдоев К. К., *Грамматика курдского языка (курманджи)*, Москва-Ленинград, 1957.
4. Курдоев К. К., *Грамматика курдского языка на материале диалектов курманджи и сорани*, Москва, 1978.
5. MacKenzie D. N., *Kurdish Dialect Studies*, Vol. 2, London, 1962.
6. Wurzel P., *Einführung in die kurdische Sprache*, Wiesbaden, 1997.

Թեմա 19

- Քրդերենի հոլովական համակարգը:

✓ Հոլովական կարգի արտահայտումը գոյականների ներքին թերման և մասնիկավորման միջոցով:

✓ Հոլովական կարգի արտահայտումը նախադրների և հետդիրների միջոցով:

Առաջարկվող գրականությունը՝

1. Курдоев К. К., *Грамматика курдского языка (курманджи)*, Москва-Ленинград, 1957.
2. Юсупова З. А., *Предлоги и послелогии в южном диалекте курдского языка (сорани)*, автореферат канд. дисс., Ленинград, 1965.
3. Baran Rizgar, *Learn Kurdish: A Multi-level Course in Kurmanji*, Kent, 1996.
4. Samvelian P., *A Lexicalist Account of Sorani Kurdish Prepositions*, Proceedings of the HPSG07 Conference, Stanford, 2006.
5. Unger C., *Badini Kurdish modal particles dê and da: procedural semantics and language variation*, Kurdish Studies, Vol. 2, № 2, 2014, pp. 177- 200.
6. Unger C., *Procedural semantics, metarepresentation, and some particles in Behdini Kurdish*, Lingua, № 122(14), 2012, pp. 1613-1635.
7. Wurzel P., *Einführung in die kurdische Sprache*, Wiesbaden, 1997.

8. Կ'օրժո Չ., *Գրատիկա շմանե կօրժու (սՅր շարաւե կօրմանիւ)*, Երւան, 1956.

Թեմա 20

- Բայի ներկայի հիմքը քրդերենում:
- ✓ Բայի ներկայի հիմքի կազմութեան առանձնահատկութիւնները:
- ✓ Բայի ներկայի հիմքի կիրառութիւնը:

Առաջարկվող գրականութիւնը՝

1. Բաքաւե Չ. Խ., *Կրժու կըրժու ՍՍՍՐ*, Մոսքա, 1973.
2. Կըրժուե Կ. Կ., *Գրատիկա կըրժուկօ յըկա (կըրմանժի)*, Մոսքա-Լենինգրաժ, 1957.
3. Wurzel P., *Einführung in die kurdische Sprache*, Wiesbaden, 1997.
4. Կ'օրժո Չ., *Գրատիկա շմանե կօրմանիւ յա կօրժու*, Երւան, 1949.
5. Կ'օրժո Չ., *Գրատիկա շմանե կօրժու (սՅր շարաւե կօրմանիւ)*, Երւան, 1956.

Թեմա 21

- Սահմանական եղանակի ներկա շարունակական ժամանակաձևը:
- ✓ Ներկա շարունակական ժամանակաձևի կազմութիւնը:
- ✓ Ներկա շարունակականի կիրառութիւնը:

Առաջարկվող գրականութիւնը՝

1. Բաքաւե Չ. Խ., *Կրժու կըրժու ՍՍՍՐ*, Մոսքա, 1973.
2. Կըրժուե Կ. Կ., *Գրատիկա կըրժուկօ յըկա (կըրմանժի)*, Մոսքա-Լենինգրաժ, 1957.
3. Thackston W. M., *Kurmanji Kurdish: A Reference Grammar with Selected Readings*, unpublished manuscript: electronic version retrieved from: http://www.fas.harvard.edu/~iranian/Kurmanji/kurmanji_1_grammar.Pdf (accessed: 20.02.2015).

4. Thackston W. M., *Sorani Kurdish: A Reference Grammar with Selected Readings*, unpublished manuscript: electronic version retrieved from: http://www.fas.harvard.edu/~iranian/Sorani/sorani_1_grammar. Pdf (accessed: 20.02.2015).

Թեմա 22

- Գոյականի թվի քերականական կարգը:
- ✓ Հոգնակի թվի կազմությունն ու դրա արտահայտման միջոցները:
- ✓ Հոգնակի թվի առանձնահատկությունները քրդերենում:

Առաջարկվող գրականությունը՝

1. Бакаев Ч. Х., *Язык курдов СССР*, Москва, 1973.
2. Курдоев К. К., *Грамматика курдского языка (курманджи)*, Москва-Ленинград, 1957.
3. Курдоев К. К., *Грамматика курдского языка на материале диалектов курманджи и сорани*, Москва, 1978.
4. Курдоев К. К., Юсупова З. А., *Курдско-русский словарь (сорани)*, Москва, 1983.
5. Мамоян А. Д., *Грамматические категории существительного и основы индоевропейского праязыка в курдском*, Санкт-Петербург, 2007.
6. Фаризов И. О., *Русско-курдский словарь*, Москва, 1957.

Թեմա 23

- Քրդերենի փոխադարձ, ժխտական դերանունները:
- ✓ Փոխադարձ, ժխտական դերանունների ծագմնաբանական յուրահատկությունները:
- ✓ Փոխադարձ, ժխտական դերանունների կիրառությունը:

Առաջարկվող գրականությունը՝

1. Бакаев Ч. Х., *Язык курдов СССР*, Москва, 1973.
2. Курдоев К. К., *Грамматика курдского языка (курманджи)*, Москва-Ленинград, 1957.
3. Thackston W. M., *Kurmanji Kurdish: A Reference Grammar with Selected Readings*, unpublished manuscript: electronic version retrieved from: http://www.fas.harvard.edu/~iranian/Kurmanji/kurmanji_1_grammar.Pdf (accessed: 20.02.2015).
4. Thackston W. M., *Sorani Kurdish: A Reference Grammar with Selected Readings*, unpublished manuscript: electronic version retrieved from: http://www.fas.harvard.edu/~iranian/Sorani/sorani_1_grammar.Pdf (accessed: 20.02.2015).

Թեմա 24

- Նախդիրները և հետդիրները քրդերենում:
- ✓ Նախդիրները և հետդիրները որպես բառաստեղծման և հոլովական կարգի արտահայտման միջոց:
- ✓ Նախդիրների ու հետդիրների ծագումնաբանական առանձնահատկությունները:

Առաջարկվող գրականությունը՝

1. Бакаев Ч. Х., *Послелогии как средство выражения грамматических отношений в курдском языке*, канд. дисс., Ленинград, 1950.
2. Бакаев Ч. Х., *Язык азербайджанских курдов*, Москва-Ленинград, 1965.
3. Курдоев К. К., *Грамматика курдского языка (курманджи)*, Москва-Ленинград, 1957.
4. Edmonds, C. J., *Prepositions and Personal Affixes in Southern Kurdish*, Bulletin of the School of Oriental and African Studies, Vol. XVII, pt. 3, 1955.
5. Samvelian P., *A Lexicalist Account of Sorani Kurdish Prepositions*, Proceedings of the HPSG07 Conference, Stanford, 2006.

6. Unger C., *Badini Kurdish modal particles dê and da: procedural semantics and language variation*, *Kurdish Studies*, Vol. 2, № 2, 2014, pp. 177- 200.
7. Unger C., *Procedural semantics, metarepresentation, and some particles in Behdini Kurdish*, *Lingua*, № 122(14), 2012, pp. 1613-1635.

Թեևս 25

- Սահմանական եղանակի ապառնի ժամանակը:
- ✓ Ապառնի ժամանակաձևի կազմությունը:
- ✓ Ապառնի ժամանակաձևի կիրառության առանձնահատկությունները:

Առաջարկվող գրականությունը՝

1. Бакаев Ч. Х., *Язык курдов СССР*, Москва, 1973.
2. Курдоев К. К., *Грамматика курдского языка (курманджи)*, Москва-Ленинград, 1957.
3. Курдоев К. К., *Грамматика курдского языка на материале диалектов курманджи и сорани*, Москва, 1978.
4. Цукерман И. И., *О генетическом единстве показателя будущего времени и показателя категории очного в курдском языке*, *Проблемы востоковедения*, № 2, Москва, 1959.
5. Thackston W. M., *Kurmanji Kurdish: A Reference Grammar with Selected Readings*, unpublished manuscript: electronic version retrieved from: http://www.fas.harvard.edu/~iranian/Kurmanji/kurmanji_1_grammar.Pdf (accessed: 20.02.2015).
6. Thackston W. M., *Sorani Kurdish: A Reference Grammar with Selected Readings*, unpublished manuscript: electronic version retrieved from: http://www.fas.harvard.edu/~iranian/Sorani/sorani_1_grammar.Pdf (accessed: 20.02.2015).

Թեմա 26

- Սահմանական եղանակի վաղակատար ժամանակը:
- ✓ Վաղակատար ժամանակաձևի կազմությունը:
- ✓ Վաղակատարի կիրառությունը:

Առաջարկվող գրականությունը`

1. Бакаев Ч. Х., *Язык курдов СССР*, Москва, 1973.
2. Курдоев К. К., *Грамматика курдского языка (курманджи)*, Москва-Ленинград, 1957.
3. Курдоев К. К., Юсупова З. А., *Курдско-русский словарь (сорани)*, Москва, 1983.
4. Фаризов И. О., *Русско-курдский словарь*, Москва, 1957.
5. Юсупова З. А., *Южнокурдские фольклорные тексты (транскрипции, перевод, примечания)*, Санкт-Петербург, 2004.
6. Thackston W. M., *Kurmanji Kurdish: A Reference Grammar with Selected Readings*, unpublished manuscript: electronic version retrieved from: http://www.fas.harvard.edu/~iranian/Kurmanji/kurmanji_1_grammar. Pdf (accessed: 20.02.2015).
7. Thackston W. M., *Sorani Kurdish: A Reference Grammar with Selected Readings*, unpublished manuscript: electronic version retrieved from: http://www.fas.harvard.edu/~iranian/Sorani/sorani_1_grammar. Pdf (accessed: 20.02.2015).

Թեմա 27

- Սահմանական եղանակի անցյալ վաղակատար ժամանակաձևը:
- ✓ Անցյալ վաղակատար ժամանակաձևի կազմությունը:
- ✓ Անցյալ վաղակատարի կիրառման առանձնահատկությունները:

Առաջարկվող գրականությունը՝

1. Бакаев Ч. Х., *Язык курдов СССР*, Москва, 1973.
2. Курдоев К. К., *Грамматика курдского языка (курманджи)*, Москва-Ленинград, 1957.
3. Цукерман И. И., *Очерки грамматики курдского языка*, Труды Института языкознания АН СССР, т. 6, Москва, 1959.
4. MacKenzie D. N., *Kurdish Dialect Studies*, Vol. 2, London, 1962.
5. Thackston W. M., *Kurmanji Kurdish: A Reference Grammar with Selected Readings*, unpublished manuscript: electronic version retrieved from: http://www.fas.harvard.edu/~iranian/Kurmanji/kurmanji_1_grammar.Pdf (accessed: 20.02.2015).
6. Thackston W. M., *Sorani Kurdish: A Reference Grammar with Selected Readings*, unpublished manuscript: electronic version retrieved from: http://www.fas.harvard.edu/~iranian/Sorani/sorani_1_grammar.Pdf (accessed: 20.02.2015).
7. Wurzel P., *Einführung in die kurdische Sprache*, Wiesbaden, 1997.

Թեմա 28

• Պայմանական-ստորադասական եղանակի ներկա-ապառնի (սորիստ) ժամանակաձևը:

- ✓ Սորիստի կազմությունը:
- ✓ Սորիստի կիրառությունը:

Առաջարկվող գրականությունը՝

1. Бакаев Ч. Х., *Язык курдов СССР*, Москва, 1973.
2. Курдоев К. К., *Грамматика курдского языка (курманджи)*, Москва-Ленинград, 1957.
3. Цукерман И. И., *Очерки грамматики курдского языка*, Труды Института языкознания АН СССР, т. 6, Москва, 1959.
4. Baran Rizgar, *Learn Kurdish: A Multi-level Course in Kurmanji*, Kent, 1996.
5. MacKenzie D. N., *Kurdish Dialect Studies*, Vol. 2, London, 1962.

6. Thackston W. M., *Kurmanji Kurdish: A Reference Grammar with Selected Readings*, unpublished manuscript: electronic version retrieved from: http://www.fas.harvard.edu/~iranian/Kurmanji/kurmanji_1_grammar. Pdf (accessed: 20.02.2015).
7. Thackston W. M., *Sorani Kurdish: A Reference Grammar with Selected Readings*, unpublished manuscript: electronic version retrieved from: http://www.fas.harvard.edu/~iranian/Sorani/sorani_1_grammar. Pdf (accessed: 20.02.2015).
8. Wurzel P., *Einführung in die kurdische Sprache*, Wiesbaden, 1997.

Թեմա 29

- Մակբայ:
- ✓ Մակբայների դասակարգումն ու դրանց տեսակները:
- ✓ Մակբայների կիրառությունը:

Առաջարկվող գրականությունը`

1. Միաբանդով Ա., Չաչան Ա., *Հայ-քրդերեն բնօրինակ*, Երևան, 1957:
2. Бакаев Ч. Х., *Язык курдов СССР*, Москва, 1973.
3. Курдоев К. К., *Грамматика курдского языка (курманджи)*, Москва-Ленинград, 1957.
4. Фаризов И. О., *Русско-курдский словарь*, Москва, 1957.
5. Цукерман И. И., *Очерки грамматики курдского языка*, Труды Института языкознания АН СССР, т. 6, Москва, 1959.
6. Thackston W. M., *Kurmanji Kurdish: A Reference Grammar with Selected Readings*, unpublished manuscript: electronic version retrieved from: http://www.fas.harvard.edu/~iranian/Kurmanji/kurmanji_1_grammar. Pdf (accessed: 20.02.2015).
7. Thackston W. M., *Sorani Kurdish: A Reference Grammar with Selected Readings*, unpublished manuscript: electronic version retrieved from: http://www.fas.harvard.edu/~iranian/Sorani/sorani_1_grammar. Pdf (accessed: 20.02.2015).

Թեմա 30

• Պայմանական-ստորադասական եղանակի անցյալ ենթադրական ժամանակաձևը:

✓ Անցյալ ենթադրականի կազմությունը:

✓ Անցյալ ենթադրականի կիրառության առանձնահատկությունները:

Առաջարկվող գրականությունը՝

1. Курдоев К. К., *Грамматика курдского языка (курманджи)*, Москва-Ленинград, 1957.
2. Цукерман И. И., *Очерки грамматики курдского языка*, Труды Института языкознания АН СССР, т. 6, Москва, 1959.
3. Юсупова З. А., *Южнокурдские фольклорные тексты (транскрипции, перевод, примечания)*, Санкт-Петербург, 2004.
4. Thackston W. M., *Kurmanji Kurdish: A Reference Grammar with Selected Readings*, unpublished manuscript: electronic version retrieved from: http://www.fas.harvard.edu/~iranian/Kurmanji/kurmanji_1_grammar.Pdf (accessed: 20.02.2015).
5. Thackston W. M., *Sorani Kurdish: A Reference Grammar with Selected Readings*, unpublished manuscript: electronic version retrieved from: http://www.fas.harvard.edu/~iranian/Sorani/sorani_1_grammar.Pdf (accessed: 20.02.2015).

Թեմա 31

• Հրամայական եղանակ:

✓ Հրամայականի կազմությունը:

✓ Հրամայականի կիրառությունը:

Առաջարկվող գրականությունը՝

1. Бакаев Ч. Х., *Язык курдов СССР*, Москва, 1973.

2. Курдоев К. К., *Грамматика курдского языка (курманджи)*, Москва-Ленинград, 1957.
3. Wurzel P., *Einführung in die kurdische Sprache*, Wiesbaden, 1997.
4. К'ордо Q., *Грамматика зьмане көрманици ӱа көрт*, Ереван, 1949.
5. К'ордо Q., *Грамматика зьмане көрди (сэр зараве көрманици)*, Ереван, 1956.

Թեմա 32

- Բայասեռի կարգը քրդերենում:
  - ✓ Ներգործական և կրավորական սեռերի կազմությունը:
  - ✓ Ներգործական և կրավորական սեռերի կիրառության առանձնահատկությունները:

Առաջարկվող գրականությունը`

1. Бакаев Ч. Х., *Говор курдов Туркмении*, Москва, 1962.
2. Курдоев К. К., *Грамматика курдского языка (курманджи)*, Москва-Ленинград, 1957.
3. Курдоев К. К., *О двух принципах образования сложных слов подчинительного типа в курдском языке*, Краткие Сообщения Института Востоковедения АН СССР, вып. 29. Москва, 1959, сс. 65-74.
4. Курдоев К. К., *Объектное и субъектное спряжение переходного глагола в курдском языке: На материале диалектов курманджи и сорани*, Москва, 1960 (Доклады делегации СССР на XXV Международном конгрессе востоковедов).
5. Юсупова З. А., *Южнокурдские фольклорные тексты (транскрипции, перевод, примечания)*, Санкт-Петербург, 2004.
6. Aygen G., *Kurmanji Kurdish Grammar*, Munchen, 2007.
7. Thackston W. M., *Kurmanji Kurdish: A Reference Grammar with Selected Readings*, unpublished manuscript: electronic version retrieved from: http://www.fas.harvard.edu/~iranian/Kurmanji/kurmanji_1_grammar.Pdf (accessed: 20.02.2015).
8. Wurzel P., *Einführung in die kurdische Sprache*, Wiesbaden, 1997.
9. К'ордо Q., *Грамматика зьмане көрманици ӱа көрт*, Ереван, 1949.

Գրականության ցանկ

1. Ասատրյան Գ., *Քրիստոսիության հիմնադրույթներ*, Իրան-Նամե, 1996, № (2-3) 18-19, էջ 3-6:
2. Հովհաննիսյան Լ., *Հայերենի իրանական փոխառությունները*, Երևան, 1990:
3. Միսրանյան Ս., Չաչան Ա., *Հայ-քրդերեն բառարան*, Երևան, 1957:
4. Авалиани Ю. Ю., *Материалы по сложному глаголу курдского языка*, Самарканд, 1962.
5. Авалиани Ю. Ю., *Особые парные глагольные сочетания в курдском языке*, Самарканд, 1959.
6. Асатрян, Г. С., *Язык заза и армянский*, Историко-филологический журнал АН Арм. ССР, № 1, Ереван, 1987, сс. 160-161.
7. Асатрян, Г. С., *О ранних арменизмах в курдском*, Историко-филологический журнал АН Арм. ССР, № 2, Ереван, 1986, сс. 168-175.
8. Бакаев Ч. Х., *Говор курдов Туркмениш*, Москва, 1962.
9. Бакаев Ч. Х., *История изучения курдского языка в России и СССР*, в кн. “Очерки по истории изучения иранских языков”, Москва, 1962.
10. Бакаев Ч. Х., *Послелоги как средство выражения грамматических отношений в курдском языке*, канд. дисс., Ленинград, 1950.
11. Бакаев Ч. Х., *Язык азербайджанских курдов*, Москва-Ленинград, 1965.
12. Бакаев Ч. Х., *Язык курдов СССР*, Москва, 1973.
13. Курдоев К. К., *Грамматика курдского языка (курманджи)*, Москва-Ленинград, 1957.
14. Курдоев К. К., *Курдско-русский словарь*, Москва, 1960.
15. Курдоев К. К., *Сравнительная грамматика курдского языка (на материале курманджи и сорани)*, автореф. докт. дис., Москва, 1965.
16. Курдоев К. К., *Критика ошибочных взглядов на курдский язык*, Краткие сообщения Института востоковедения АН СССР, т. XII, 1955.
17. Курдоев К. К., *О двух принципах образования сложных слов подчинительного типа в курдском языке*, Краткие сообщения Института Востоковедения АН СССР, вып. 29. Москва, 1959, сс. 65–74.
18. Курдоев К. К., *О значениях и функциях суффикса -к (-ака) в курдском языке*, Исследования по истории культуры народов Востока: Сб. в честь акад. И. А. Орбели, Москва-Ленинград, 1960, сс. 361–366.

19. Курдоев К. К., *Объектное и субъектное спряжение переходного глагола в курдском языке: На материале диалектов курманджи и сорани*, Москва, 1960 (Доклады делегации СССР на XXV Международном конгрессе востоковедов).
20. Курдоев К. К., *Грамматика курдского языка на материале диалектов курманджи и сорани*, Москва, 1978.
21. Курдоев К. К., Юсупова З. А., *Курдско-русский словарь (сорани)*, Москва, 1983.
22. Маккензи Д. Н., *Курманджи, курди и гурани*, Народы Азии и Африки, № 1, Москва, 1963, сс. 162-170.
23. Мамоян А. Д., *Грамматические категории существительного и основы индоевропейского праязыка в курдском*, Санкт-Петербург, 2007.
24. Миллер Б. В., *О некоторых проблемах курдской фонетики*, Иранские языки, т. II, Москва-Ленинград, 1950.
25. Оранский И. М., *Введение в иранскую филологию*, Москва, 1988.
26. Руденко М. Б., *К вопросу о курдской литературе*, Исследования по истории культуры народов Востока, Ленинград, 1960.
27. Руденко М. Б., *Описание курдских рукописей ленинградских собраний*, Москва, 1961.
28. Руденко М. Б., *Курдская литература XVII века*, Народы Азии и Африки, № 3, Москва, 1971, сс. 93-105.
29. Смирнова И. А., Эйюби К. Р., *Историко-диалектологическая грамматика курдского языка*, Москва, 1999.
30. Соколова В. С., *Очерки по фонетике иранских языков*, Москва-Ленинград, 1953.
31. Фаризов И. О., *Русско-курдский словарь*, Москва, 1957.
32. Хамоян М. У., *Курдско-русский фразеологический словарь*, Ереван, 1979.
33. Хетагуров Л. А., *Категория рода в иранских языках*, Уч. записки ЛГУ, Серия филологических наук, вып. 1., № 20, Ленинград, 1939.
34. Цукерман И. И., *Очерки грамматики курдского языка*, Труды Института языкознания АН СССР, т. 6, Москва, 1959.
35. Цукерман И. И., *О генетическом единстве показателя будущего времени и показателя категории очного в курдском языке*, Проблемы востоковедения, № 2, Москва, 1959.
36. Цукерман И. И., *Очерки курдской грамматики: Глагольные формы курманджи*, Москва-Ленинград, 1962.

37. Шамилов А. Ш., Цукерман А. И., Курдоев К. К., *Об изафете в курдском языке*, Революция и письменность, № 1 (16), Москва, 1933, сс. 160-178.
38. Шамилов А. Ш., Цукерман А. И., Курдоев К. К., *О проблеме рода в курдском языке*, Письменность и революция, сб. 1, Москва-Ленинград, 1933.
39. Юсупова З. А., *Южнокурдские фольклорные тексты (транскрипции, перевод, примечания)*, Санкт-Петербург, 2004.
40. Юсупова З. А., *Предлоги и послелоги в южном диалекте курдского языка (сорани)*, автореферат канд. дисс., Ленинград, 1965.
41. Asadpour H., Louragi-Pour J., Qalati M. S., *Sorani Kurdish address forms: Case of Northwest Iran*, International Journal of Linguistics, № 4(4), 2012, pp. 421–449.
42. Aygen G., *Kurmanji Kurdish Grammar*, Munchen, 2007.
43. Baran Rizgar, *Learn Kurdish: A Multi-level Course in Kurmanji*, Kent, 1996.
44. Edmonds, C. J., *Prepositions and Personal Affixes in Southern Kurdish*, Bulletin of the School of Oriental and African Studies, Vol. XVII, pt. 3, 1955.
45. Franco L., Manzini R., Savoia L., *Some call it article, some ezafe: "Linkers" as "agreement"*, 2013, Retrieved from http://www.academia.edu/4393956/Some_call_it_article_some_ezafe_Linkers_as_agreement (accessed: 22 January, 2014).
46. Justi F., *Kurdische Grammatik*, Petersburg 1880.
47. Karimi Y, *Kurdish Ezafe constructions: Implications for DP structure*, Lingua, № 117, 2007, pp. 2159-2177.
48. MacKenzie D. N., *Kurdish Dialect Studies*, Vol. 1, London, 1961.
49. MacKenzie D. N., *Kurdish Dialect Studies*, Vol. 2, London, 1962.
50. McCarus E. N., *A Kurdish Grammar*, New York, 1958.
51. Noorlander P., *Diversity in convergence: Kurdish and Aramaic variation entangled*, Kurdish Studies, Vol. 2, № 2, 2014, pp. 201-224.
52. Samvelian P., *A Lexicalist Account of Sorani Kurdish Prepositions*, Proceedings of the HPSG07 Conference, Stanford, 2006.
53. Soane E. B., *Grammar of the Kurmanji or Kurdish Language*, London, 1913.
54. Thackston W. M., *Kurmanji Kurdish: A Reference Grammar with Selected Readings*, unpublished manuscript: electronic version retrieved from: http://www.fas.harvard.edu/~iranian/Kurmanji/kurmanji_1_grammar.Pdf (accessed: 20.02.2015).
55. Thackston W. M., *Sorani Kurdish: A Reference Grammar with Selected Readings*, unpublished manuscript: electronic version retrieved from:

http://www.fas.harvard.edu/~iranian/Sorani/sorani_1_grammar.Pdf (accessed: 20.02.2015).

56. Unger C., *Procedural semantics, metarepresentation, and some particles in Behdini Kurdish*, *Lingua*, № 122(14), 2012, pp. 1613-1635.
57. Unger C., *Badini Kurdish modal particles dê and da: procedural semantics and language variation*, *Kurdish Studies*, Vol. 2, № 2, 2014, pp. 177- 200.
58. Usso B. Barnas, *Lehrbuch der kurdischen Sprache*, Wien, 1994.
59. Wurzel P., *Einführung in die kurdische Sprache*, Wiesbaden, 1997.
60. К'ордо Q., *Грамматика зьмане кӧрманици йа кӧрт*, Ереван, 1949.
61. К'ордо Q., *Грамматика зьмане кӧрди (сэр зараве кӧрманици)*, Ереван, 1956.

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

ԹԵՐԵԶԱ ԱՄՐՅԱՆ

ՔՐԴԵՐԵՆ

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈՂԱԿԱՆ ՉԵՌՆԱՐԿ

Համակարգչային ձևավորումը՝ Կ. Չալարյանի
Տեխ. խմբագրումը՝ Վ. Գերձյանի

Տպագրված է «Գևորգ-Հրայր» ՍՊԸ-ում:
ք. Երևան, Գրիգոր Լուսավորչի 6

Չափսը՝ 60x84 ¹/₁₆: Տպ. մամուլը՝ 3:
Տպաքանակը՝ 100 օրինակ:

ԵՊՀ հրատարակչություն
ք. Երևան, 0025, Ալեք Մանուկյան 1

ՆՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ
ԵՐԵՎԱՆ 2016